

Xây dựng phong trào đọc sách báo ở Thư viện cơ sở của Hà Nội

Bài đăng trên Tạp chí “*Xây dựng đời sống Văn hóa*”, Số 34/2006, trang 20-21

ThS. Nguyễn Thị Kim Dung

*Khoa Thông tin – Thư viện, Trường đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn
Đại học quốc gia Hà Nội*

Hà Nội, Thủ đô của cả nước – trung tâm đầu não chính trị, kinh tế, văn hóa, khoa học, kỹ thuật của Việt Nam, nơi tập trung phần lớn các cơ quan thông tấn, báo chí, các Viện nghiên cứu, các trường Đại học và Cao Đẳng. Hà Nội là nơi hội tụ nhân tài của đất nước ...

Với vị thế quan trọng của Thủ đô, Hà Nội là nơi có nhu cầu đọc và phong trào đọc sách báo mạnh mẽ. Người dân Hà Nội đọc sách báo để nâng cao trình độ dân trí, phục vụ cho việc quản lý, học tập, nghiên cứu, lao động – sản xuất, giải trí ... nhằm góp phần xây dựng Thủ đô Hà Nội “*Giàu về kinh tế, vững về chính trị, mạnh về an ninh – quốc phòng, đẹp về văn hóa, cao về trí tuệ*” như lời phát biểu của Tổng Bí Thư Đỗ Mười trong định hướng phát triển Thủ đô Hà Nội.

1. Thực trạng xây dựng Thư viện, Tủ sách cơ sở ở Hà Nội

Ngày nay với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học – kỹ thuật và công nghệ; sách-báo – tạp chí và các vật mang tin hiện đại đang ngày càng tăng mạnh cả về số lượng, hình thức, nội dung. Điều này đã dẫn tới nhu cầu về thông tin của con người trong xã hội không ngừng được tăng lên. Vì thế việc cung cấp, sách, báo, tư liệu cũng như xây dựng phong trào đọc sách báo ở các cơ quan Thông tin-Thư viện nói chung, Thư viện cơ sở ở Hà Nội nói riêng là một việc làm hết sức quan trọng và cần thiết để nâng cao dân trí, cải thiện đời sống văn hóa cho nhân dân.

Tại Hội nghị Báo chí, Xuất bản ngày 24/01/1992 Tổng Bí Thư Đỗ Mười đã nhấn mạnh: “*Để sách báo được phổ biến rộng rãi, kịp thời đến mọi người dân, cần củng cố và phát triển hệ thống thư viện từ TW tới cơ sở, kể cả trong hệ thống Đảng, Nhà nước và các đoàn thể*”.

Quán triệt tinh thần trên, Hà Nội đã xây dựng được một mạng lưới Thư viện, Tủ sách rộng khắp Thành phố gồm 12 Thư viện Quận – Huyện, 233 Thư viện Phường – Xã – Thôn, 228 Tủ sách Pháp luật, 90 điểm Bưu Điện Văn hóa xã.

Để có được thành tích này, Hà Nội đã nhận được sự quan tâm, ủng hộ từ nhiều phía, từ các cấp, các ngành, các cá nhân, tổ chức và đặc biệt là sự phối hợp chặt chẽ giữa 3 cấp trong việc củng cố và phát triển mạng lưới Thư viện: Thành phố – Quận, Huyện – Xã, Phường.

– Nhiệm vụ của Thư viện Thành phố:

+ Tham mưu cho Đảng, chính quyền, cơ quan văn hoá Thành phố và các địa phương về chủ trương và xây dựng kế hoạch phát triển mạng lưới thư viện cơ sở.

+ Hướng dẫn, huấn luyện về chuyên môn nghiệp vụ

+ Vận động, thu hút mọi nguồn đầu tư, giúp đỡ của các cơ quan, tổ chức, cá nhân hỗ trợ thư viện cơ sở.

+ Cung cấp tài liệu, sổ sách nghiệp vụ; luân chuyển sách báo cho cơ sở

+ Định kỳ, kiểm tra, tổng kết đánh giá hoạt động của hệ thống Thư viện toàn Thành phố.

+ Phối hợp với Sở Tư pháp và Bưu Điện Thành phố để xây dựng “Tủ sách Pháp luật và Điểm Bưu điện Văn hóa xã”.

– Thư viện quận, huyện:

+ Củng cố, giúp đỡ thư viện cơ sở về vốn tài liệu, trang thiết bị

+ Tham mưu cho quận, huyện và địa phương đảm bảo kinh phí hoạt động cho Thư viện cơ sở

+ Xây dựng thư viện quận, huyện mạnh làm trung tâm cho hoạt động thư viện ở địa phương

+ Trực tiếp xây dựng và hướng dẫn nghiệp vụ cho thư viện cơ sở

+ Làm tốt công tác tuyên truyền giới thiệu sách báo, vận động, xây dựng phong trào đọc ở cơ sở; luân chuyển sách báo xuống

– Thư viện cơ sở:

+ Thực hiện xã hội hoá mạnh mẽ trong tổ chức hoạt động; tuyên truyền, vận động toàn xã hội tham gia xây dựng và sử dụng thư viện

+ Tranh thủ sự giúp đỡ của Thành phố và quận huyện; xây dựng đi đôi với củng cố phát triển thư viện cơ sở.

2. Xây dựng phong trào đọc sách báo ở thư viện cơ sở

Hệ thống Thư viện cơ sở ở Hà Nội chịu sự chỉ đạo, quản lý từ 2 phía:

– Về chuyên môn: Thư viện Thành phố Hà Nội có nhiệm vụ xây dựng Thư viện, tủ sách cơ sở, tổ chức việc luân chuyển sách, báo xuống các thư viện, tủ sách cơ sở (Điều 18-Pháp lệnh Thư viện), nhằm truyền bá tri thức, cung cấp thông tin phục vụ nhu cầu học tập, nghiên cứu của mọi tầng lớp nhân dân.

– Về quản lý nhà nước: Thư viện cơ sở chịu sự quản lý của UBND các cấp mà trực tiếp là cơ quan văn hóa-thông tin.

Mọi hoạt động của các Thư viện cơ sở đều nhằm mục đích đưa văn hóa đến từng nhà, thấm dần vào cuộc sống từng người dân trên địa bàn Hà Nội.

Lê Nin đã khẳng định *“Đánh giá một thư viện công cộng không phải ở chỗ kho sách của thư viện có bao nhiêu sách, mà ở chỗ sách báo đã được luân chuyển rộng rãi trong nhân dân như thế nào...”* (Lê Nin và sự nghiệp Thư viện).

Vì thế để xây dựng được thói quen và phong trào đọc sách báo ở trong nhân dân thì người cán bộ thư viện phải có nhiệm vụ hướng dẫn, định hướng cho người đọc nghiên cứu và sử dụng các loại tài liệu có nội dung tốt, lành mạnh, gắn liền với lao động – sản xuất và đời sống thực tiễn của nhân dân.

Để sách báo thực sự đi vào đời sống của họ, Thư viện cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giới thiệu sách báo qua hình thức trưng bày, triển lãm, tổ chức phòng đọc chuyên đề, điểm sách, nói chuyện chuyên đề, giới thiệu sách mới... Thư viện phải là nơi giao lưu, trao đổi văn hóa không thể thiếu trên địa bàn xã, phường, quận huyện.

Mặt khác Thư viện luôn phải đa dạng hóa phương thức phục vụ bạn đọc qua các hình thức như: đọc tại chỗ, mượn về nhà, luân chuyển sách báo giữa Thư viện với, Tủ sách pháp

luật, Điểm Bưu điện Văn hóa xã để đáp ứng được yêu cầu thông tin của người dân. Qua đó giúp họ nắm vững chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, mở rộng nhu cầu, nâng cao trình độ tri thức, định hướng lựa chọn đúng tài liệu họ cần. Góp phần đẩy mạnh sản xuất, kinh doanh; xây dựng cuộc sống mới ngày càng tươi đẹp.

Chỉ tính riêng trong 2 năm 2004-2005 hoạt động của các Thư viện cơ sở của Thủ đô đã đạt được những thành tích đáng kể như sau:

Năm

Thư viện, Tủ sách xã, phường, thôn	Tổng số Thư viện	Sách hiện có	Sách bổ sung mới	Số thẻ cấp mới
	Lượt tài liệu luân chuyển	Lượt bạn		
đọc	2004 222189.97013.9653.200631.420297.560	2005 233203.94016.7954.010870.230320.728		

Và từ năm 1996, Sở Văn hóa Thông tin phát động phong trào xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hóa, xây dựng làng văn hóa, nông thôn mới, đã đặt ra yêu cầu mới đối với các Thư viện cơ sở, đó là phải đẩy mạnh phong trào đọc sách báo; tìm mọi cách đưa sách báo, thông tin, tri thức đến với mỗi người dân.

Đi đầu trong phong trào này ở các Thư viện cơ sở phải kể đến: quận Hoàn Kiếm, và quận Ba Đình: 100% Phường có Thư viện. Có xã – phường có từ 2-3 Thư viện, Tủ sách cơ sở như: Phường Thịnh Quang (Đống Đa), Phường Điện Biên (Ba Đình), Phường Nghĩa Tân (Cầu Giấy), Xã Phú Thị-Thôn Giang Cao-Bát Tràng (Gia Lâm), Xã Tam Hiệp (Thanh Trì), Xã Cổ Nhuế (Từ Liêm). Mỗi Thư viện xã, phường có từ 3.500-5.500 bản sách, 10-15 loại báo, tạp chí. Đặc biệt Thư viện Xã Nam Hồng huyện Đông Anh được xây dựng từ năm 1960 có trụ sở 2 tầng với vốn tài liệu là 10.000 sách-báo-tạp chí, có cán bộ chuyên trách phụ trách Thư viện.

Bên cạnh những thành tích đã đạt được thì hệ thống Thư viện cơ sở ở Hà Nội vẫn còn một số tồn tại sau:

+ Nhiều Thư viện cơ sở chưa được sự quan tâm cao của các cấp chính quyền trong việc đầu tư kinh phí để mua sách báo và trang thiết bị.

+ Năng lực, trình độ của cán bộ thư viện cơ sở còn yếu

+ Mạng lưới thư viện cơ sở tuy phát triển nhưng vẫn hoạt động cầm chừng, do thiếu kinh phí bổ sung sách báo, nhiều thư viện chỉ tập trung hoạt động vào dịp hè.

+ Chế độ đãi ngộ của các cấp chính quyền đối với người làm công tác thư viện chưa cao

Từ những tồn tại này, Thư viện Thành phố đã và đang tham mưu cho UBND Thành phố xây dựng lại Quy chế tổ chức hoạt động và chế độ đầu tư cho hệ thống Thư viện cơ sở về cơ sở vật chất, trang thiết bị, vốn tài liệu thư viện, nhân lực... tạo hành lang pháp lý nhằm duy trì và phát triển hệ thống thư viện cơ sở để thư viện có thể thỏa mãn cao nhu cầu đọc, nhu cầu thông tin sách báo của nhân dân.

3. Kết luận

Hoạt động xây dựng phong trào đọc sách báo ở Thư viện cơ sở của Hà Nội đã làm cho sách báo trở thành một nhu cầu tất yếu không thể thiếu trong đời sống sinh hoạt của mỗi người dân, nó góp phần không nhỏ vào việc phát triển văn hóa, xã hội của Thủ đô Hà Nội, đẩy mạnh sản xuất kinh tế, xây dựng con người Hà Nội văn minh – thanh lịch – hiện đại; góp phần vào việc nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài cho Thủ đô, cho Đất nước, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa của Việt Nam.